

ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 4ΗΣ ΙΟΥΝΙΟΥ 1996

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ

Ε Π Ι Σ Η Μ Ο Σ Υ Π Ο Δ Ο Χ Η

ΤΟΥ ΑΝΤΕΠΙΣΤΕΛΛΟΝΤΟΣ ΜΕΛΟΥΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

JOHN NICOLAS COLDSTREAM

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΓΓΙΚΟΥ ΣΠΥΡΟΥ ΙΑΚΩΒΙΔΗ

Ὁ John Nicolas Coldstream τὸν ὁποῖον ἔχουμε τὴ χαρὰ νὰ ὑποδεχόμαστε σήμερα γεννήθηκε τὸ 1927, ἐμαθήτευσε στὸ Eton καὶ κατόπιν ἀκολούθησε κλασικὲς σπουδὲς στὸ Kings College τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Cambridge ἀπ' ὅπου ἀπεφοίτησε τὸ 1951. Τὸ 1956 ἐργάστηκε ὡς ἑκτακτος βοηθὸς Ἐφόρου τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ Ρωμαϊκοῦ Τμήματος τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου. Τὸ 1957 ἤρθε στὴ Βρετανικὴ Ἀρχαιολογικὴ Σχολὴ τῶν Ἀθηνῶν ὡς ὑπότροφος (Macmillan student) ὅπου ἔμεινε ὡς τὸ 1960. Κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ἀνέσκαψε μὲ ἄλλα μέλη τῆς Σχολῆς τὸ ἱερὸ τῆς Δήμητρας στὴν Κνωσὸ καὶ λίγο ἀργότερα, τὸ 1963-1965, τὸν μινωικὸ οἰκισμὸ τοῦ Καστριοῦ στὰ Κύθηρα. Μετὰ τὴν ἐπιστροφή του στὴν Ἀγγλία διορίστηκε Lecturer στὸ Bedford College τοῦ Λονδίνου, τὸ 1966 προήχθη σὲ Reader καὶ τὸ 1975 σὲ καθηγητὴ (Professor) τῆς Αἰγαιακῆς Ἀρχαιολογίας. Τὴ θέση αὐτὴ διατήρησε ὡς τὸ 1983 ὅποτε πῆγε ὡς ἐπισκέπτῃς καθηγητῆς στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Aberdeen καὶ ἀμέσως κατόπιν ἀπέκτησε τὴν ἐπώνυμη ἔδρα τοῦ Yates Professor τῆς Κλασικῆς Τέχνης καὶ Ἀρχαιολογίας στὸ University College τοῦ Λονδίνου. Ἐκεῖ ἐδίδαξε ὡς τὸ 1992 ὅποτε ἀπεσύρθη λόγω ὀρίου ἡλικίας. Ἀπὸ τὴ θέση αὐτὴ συνέβαλε μὲ στοργὴ καὶ ἐνδιαφέρον στὴ μεταπτυχιακὴ κατάρτιση καὶ στὴν ἀπονομὴ διδακτορικῶν διπλωμάτων μιᾶς δωδεκάδας περίπου Ἑλλήνων φοιτητῶν ποὺ ἔχουν τώρα ἀναλάβει ἐπίκαιρες καὶ ὑπεύθυνες θέσεις στὴν προώθηση τῆς ἐπιστήμης τους. Τὸ 1966 ἔγινε μέλος καὶ τὸ 1987 πρόεδρος τῆς διοικητικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Βρετανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς, θέση τὴν ὁποία διατήρησε ὡς τὸ 1991.

Ἐν τῷ μεταξύ, ἀπὸ τὸ 1968 ἕως τὸ 1973 εἶχε ἀναλάβει καὶ τὴν ἐποπτεία τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ τῆς Σχολῆς (Annual of the British School at Athens). Τὸ 1964 ἐξελέγη ἑταῖρος τῆς Society of Antiquaries τοῦ Λονδίνου καὶ τὸ 1977 μέλος τῆς Βρετανικῆς Ἀκαδημίας. Τὸ 1978 ἔγινε μέλος τοῦ Γερμανικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου, τὸ 1984 ἀντεπιστέλλον μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν τῆς Ρηγανίας - Βεσφαλίας καὶ τὸ 1987 ἐπίτιμος ἑταῖρος τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας.

Ἡ ἐντυπωσιακὴ αὐτῆ ἐρευνητικὴ, πανεπιστημιακὴ καὶ διοικητικὴ του σταδιοδρομία καὶ οἱ τιμητικὲς διακρίσεις ποῦ τοῦ ἀπονεμήθησαν στὴν πατρίδα του καὶ στὸ ἐξωτερικὸ ὀφείλονται φυσικὰ στὸ πολὺπλευρο καὶ πυκνὸ ἐπιστημονικὸ του ἔργο. Τοῦτο ἐκφράζεται ἀπὸ τὰ δημοσιεύματά του ποῦ δείχνουν τὴν εὐρύτητα τῶν ἐνδιαφερόντων του ποῦ καλύπτουν τὴν Ἐποχὴ τοῦ Χαλκοῦ, τοὺς Γεωμετρικοὺς, Ἀρχαίκοὺς καὶ Κλασικοὺς χρόνους στὴν Κρήτη, τὴν Κύπρο, τὰ Δωδεκάνησα, τὴν ἠπειρωτικὴ Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἰταλία.

Δύο ἀπὸ τίς κυριότερες μελέτες του εἶναι οἱ δημοσιεύσεις τῶν ἀνασκαφῶν στὶς ὑποῖες ἔλαβε μέρος. Ἡ πρώτη εἶναι ἡ συμβολὴ του στὴν ἀνασκαφὴ τῶν Κυθήρων ποῦ ἀποτελεῖ τὰ 3/4 τοῦ σχετικοῦ τόμου (Kythera, Excavations and Studies, London 1973) καὶ ἀναφέρεται στὴν κεραμεικὴ τοῦ συνοικισμοῦ καὶ τῶν τάφων, σὰ μικρὰ εὐρήματα καὶ στὴν ἐξέλιξη καὶ χρονολόγησι τῶν ἀγγείων. Ὁ Coldstream τὰ κατέταξε κατὰ φάσεις, διέκρινε μία ὑποδιαίρεση τῆς ΥἚ II περιόδου σὲ πρώιμη καὶ ὕστερη (ΥἚ II A, B) ποῦ δὲν εἶχε ἐπισημανθεῖ ὡς τότε καὶ διαπίστωσε ὅτι ὁ οἰκισμὸς, ἡ παλαιότερη μινωικὴ ἀποικία, ἐγκαταλείφθηκε ἀπὸ τοὺς Κρήτες ἀποίκους του κατὰ τὸ 1450, ὅποτε ἡ ἴδια ἡ Κρήτη περιῆλθε στὴν μυκηναϊκὴ κυριαρχία. Ἡ ἄλλη δημοσίευσί του ἀφορᾷ τὸ ἱερὸ τῆς Δήμητρας στὴν Κνωσὸ (BSA, Suppl. vol. 8, 1973). Στὸν τόμο αὐτὸν ὁ Coldstream ὑπῆρξε καὶ πάλι ὁ κύριος συνεργάτης. Ἐδῶ περιγράφει τίς τύχες τοῦ ἱεροῦ ἀπὸ τὴν ὑπαίθρια ἐγκατάστασι τοῦ 8ου αἰ. π.Χ. ὡς τὸν ναὸ τῶν κλασικῶν καὶ ἑλληνιστικῶν χρόνων, τὴν ἐγκατάστασι στὴν περιοχὴ τῶν Ρωμαίων ἀποίκων ἀπὸ τὸν Ὀκτάβιο καὶ τὴν τελικὴ καταστροφὴ του στοὺς χρόνους τοῦ Σεβήρου τὸν 2ο μ.Χ. αἰώνα.

Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Coldstream ὅμως ἐπικεντρώνεται κυρίως σὲ μία ἀπὸ τίς πιὸ δυσπρόσιτες περιόδους τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, τὴ λεγομένη γεωμετρικὴ (9ος-8ος αἰ. π.Χ.), ποῦ ἀκολούθησε, σκοτεινὴ καὶ στερημένη, τὸν λαμπρὸ μυκηναϊκὸ πολιτισμὸ καὶ κατέληξε σταδιακὰ καὶ ἐπίπονα νὰ δώσει τὰ σπέρματα καὶ τοὺς πρώτους ἐρεθισμοὺς στὴν πολιτιστικὴ ἔκρηξι τῶν ἀρχαϊκῶν χρόνων. Στὴν περίοδο αὐτὴ ὁ Coldstream ἔχει ἀφιερῶσει δύο διαδοχικὰ καὶ ἀλληλοσυμπληρωνόμενα συγγράμματα του, τὸ Greek Geometric Pottery (London 1968) καὶ τὸ Geometric Greece

(London 1977), καθώς και τις περισσότερες μελέτες και διαλέξεις του, στις οποίες εξετάζει και αναλύει διάφορα επιμέρους ζητήματα του γεωμετρικού βίου.

Το πρώτο, ένα έξοχα αρχιτεκτονημένο σύγγραμμα, εξετάζει την γεωμετρική κεραμεική κατά περιοχές και κατά χρονολογικές φάσεις στην κυρίως Ελλάδα, την Σικελία και την Κάτω Ίταλία, επισημαίνει επικοινωνίες και επιδράσεις μέχρι Παλαιστίνης και Καρχηδόνας, διαπιστώνει καλλιτεχνική πρωτοπορία της Ἀττικῆς που ακολουθεῖται από την Ἀργολίδα και την Εὐβοία και υπογραμμίζει ότι ὁ γεωμετρικὸς πολιτισμὸς ἀντανάκλᾳ τὴν ἐπάνοδο σταθερότητος και σχετικῆς ἡρεμίας στὴν Ἑλλάδα. Τὸ δεύτερο, ἓνα περιεκτικὸ και διεισδυτικὸ ἐγχειρίδιο γιὰ ὀλόκληρη τὴν περίοδο, ἀναλύει ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις τοῦ γεωμετρικοῦ πολιτισμοῦ και δείχνει πῶς, ξεκινώντας ἀπὸ μία ἐποχὴ παρακμῆς και ἀπομονώσεως, ἢ ἀναζωογόνηση τῶν ἐπαφῶν μὲ τὴν Ἑγγύς Ἀνατολή, στὶς ὁποῖες πρωτοστατοῦν οἱ Εὐβοεῖς, και οἱ ἀπὸ ἐκεῖ πολιτιστικοὶ ἐρεθισμοὶ ὀδηγοῦν σὲ μιὰ εὐμάθεια που ἀποτέλεσε τὴ βάση γιὰ τὴν ἀναγέννηση τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν, τὴν ἀνθηση τῆς ἐπικῆς ποιήσεως και τὴν ἀπόκτηση ἀλφαβήτου εὐχρηστοῦ και προσαρμοσμένου στὴν φωνητικὴ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας. Παράλληλα ἰδρύνονται στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα και τὴν Ἰωνία ἱερὰ πανελληνίας ἀποδοχῆς και ἀκτινοβολίας ἀλλὰ και οἱ πόλεις-κράτη που ἀποικίζουν σιγὰ-σιγὰ ὀλόκληρη τὴ Δυτικὴ Μεσόγειο και που θὰ ἐξελιχθοῦν στὸ κέντρο τῆς δημιουργίας τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Χάρη στὴν τολμηρὴ ἀλλὰ και συστηματικὴ του προσέγγιση ὁ Coldstream εἶναι σήμερα ἡ γενικὰ ἀναγνωρισμένη αὐθεντία γιὰ τὴν κατ' ἐξοχὴν προβληματικὴ ὅσο και γόνιμη αὐτὴ ἐποχὴ που εἶχε τὶς ρίζες της στὸ ρωμαλεὸ μυκηναϊκὸ παρελθὸν και που ἀπέτελεσε τὴν καθοριστικὴ φάση γιὰ τὸν ἑλληνισμὸ τῶν ἱστορικῶν χρόνων.

Dear friend,

In appreciation of your achievements as a scholar and a teacher and for your contribution to the study of Greece's past the Academy of Athens elected you a foreign corresponding member. It is for me a great pleasure to introduce and welcome you to this, the senior intellectual and cultural institution of this country.